

Motion till riksdagen 2018/19:477

av Allan Widman (L)

Vårdnadshavares roll vid lagföring av omyndig

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyldighet för vårdnadshavare att närvara vid huvudförhandling där en omyndig står åtalad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyldighet för vårdnadshavare att närvara då åklagare utfärdar strafföreläggande mot en omyndig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Personer som blir vittnen till brott kallas regelmässigt till huvudförhandling vid äventyr av vite. Om personerna ändå uteblir riskerar de att bringas till nästa huvudförhandlingstillfälle av polis. Förhållandet understryker den vikt som lagstiftaren tillmäter vår plikt att medverka till att tvister, såväl civil- som straffrättsliga, så långt möjligt klarläggs.

Någon motsvarande skyldighet att närvara saknas dock för andra inblandade, t.ex. för vårdnadshavarna till åtalade underåriga. Dessa kallas inte till huvudförhandlingen utan underrättas enbart om den. Det är sedan upp till den enskilde föräldern att avgöra om man skall närvara eller inte. Statistik på hur många föräldrar som står vid sitt barns sida i domstolen saknas såvitt bekant. Uppgifter från företrädare för polisen och rättsväsendet i övrigt antyder dock att vårdnadshavare ofta uteblir. Under alla omständigheter är detta inte lika självklart bland vårdnadshavare som man kan tro.

Föräldrarnas närvaro är naturligtvis av oerhörd betydelse för de flesta unga som åtalas. Man kan bara ana hur mycket stödet från föräldrar i en så utsatt och påfrestande situation betyder för den unge. Redan av detta skäl borde vårdnadshavarna ha en skyldighet att närvara på samma sätt som gäller för vittnen.

Ett annat skäl är kopplat till det underlag som domstolen skall ta ställning till. I brottmålsprocessen är en viktig del att klarlägga den åtalades personliga situation. Under punkten ”personalia” får domstolen en bild av dennes ekonomiska, sociala och

ofta också hälsomässiga situation. Informationen är av stor betydelse både vid påföljdsval och vid straffmätning. Det kan ifrågasättas om fullständigheten i detta avseende helt enkelt inte kräver föräldrarnas erfarenheter och ståndpunkter. Samtidigt har naturligtvis föräldrarna stor betydelse vid rehabiliteringen av en ung lagöverträdare. Skall denna bli framgångsrik måste föräldrarna ta aktiv del. Möjligen ger närvaron också föräldrarna bättre förutsättningar att fundera över föräldrarollen och sitt eget ansvar för den uppkomna situationen.

Även när åklagare utfärdar strafföreläggande enligt bestämmelserna om unga lagöverträdare saknas skyldighet för vårdnadshavare att närvara. Vårdnadshavarna behöver enligt gällande regler enbart närvara om detta ”är möjligt”. På samma sätt som gäller vid huvudförhandling bör vårdnadshavarna i detta sammanhang vara skyldiga att närvara.

Det kan inte ankomma på den enskilde föräldern att i dessa sammanhang själv välja om man vill närvara eller ej. Skälen för att lagstiftaren skall ställa detta krav på vårdnadshavarna är många och goda. Dessutom saknas starka motstående intressen.

Allan Widman (L)